



27. ԶՈՒԹՁԻ

Այլալ ժամանակին ընում ա չիլնում մի մարդ, մի կնիկ: Էդ մարդը չութի ա ընում: Դրանք ունենում են մի մինուճար տղա:

Օրեն մի օրը էդ Չութին չութը վեր ա ունում, էթում հանդը չութ անելու: Չութ անելիս բիրդան չի սամիքը կոտրվում ա. մնում ա մաթալ, էլ չի կարում չութ անի, փոք-փոշման եդ ա դառնում, գալի տուն:

Էթում ա իրա ընկորտանցը իմաց ա տալի, թե.— Էգուց էկեք իրար հեննա էթանք մեշեն, սամու փետ բերենք:

Չութչու տղեն էս որ իմանում ա, գալիս ա, հորն ասում.— Ա՛յ հեր, մի՛ էթա, փորձանք կգա զլովադ. ֆլա՛ն օրը, ֆլա՛ն վախալը ընե՛նց մի անձրև պաի դա, ընե՛նց մի բուք ու բորան պուի անի, որ աստոժ փրկի, աղատի:

— Ա՛յ որդի,— ասում ա հերը,— ախար ո՛նց կըլնի, խալխին հ՛ս եմ իմաց տվե, զլխահան արե, ես որ չէթամ՝ ամոթ չի՛:

— Ա՛յ հեր,— ասում ա,— քու ի՛նչ բանն ա. ես նրանց ջուղարը կտամ, դու իրիկունը թեք ընկի, քնի՛:

— Ա՛յ որդի,— ասում ա հերը,— որ ասում ես՝ էլ ի՛նչ ասեմ. թո՛ղ քու ասածն ըլնի:

Իրիկունը թեք ա ընկնում, քնում:

Էն զլխեն, չը՛խկ հա չը՛խկ, չը՛խկ հա չը՛խկ, թը՛խկ հա թը՛խկ:

դուռը ծեծում են: Տղեն սուս ու փուս վեր ա կենում, շուխեն քցում վրեն, դուս գալի:

— Ո՛վ եք,— ձեն ա տալի:

— Մենք ենք,— ասում են,— դուռը բա՛ց արա:

Տղեն դուռը բաց ա անում, տենում իրա հոր ընկերտինքը:

— Հերդ տա՞նն ա,— հարցնում են:

— Բա չե՞ք ասի,— ասում ա,— հերս էրեկ իրիկուն ամեն բան հաղրե, դրեկ էր խուրչինը, համա բիրդան հիվանդացավ. էս սհաթին էլ հրեն թեք ընկած ա, որ ասես ուշ չկա վրեն: Բան չկա,— ասում ա,— դուք էս հետ գնացեք, մըն էլ որ էթալու կըլնեք՝ կգա:

Տղեն դրանց ջուղար ա անում, ինքը թողում ա, գալի տուն:

Հերը հարցնում ա.— Հը՛, ա՛յ որդի, ընկորտանցս ճամփու դրի՞ր:

— Հա՛,— ասում ա,— ճամփու դրի. դու արխեին թեք ընկի, քնի՛:

Անց ա կենում մի օր, էրկու օր, իրեք օր, մախլասի՝ մի շաբաթ, դրուստ որ էդ տղի ասած օրը ընե՛նց մի բուք ու բորան ա անում, ընե՛նց մի անձրև ա գալի, որ տանից դուս էկողի բերան-մերանը կպնում էր¹: Մի քանի օրեն հետը մեշա գնացողներից մինը ընդհան գալիս ա գեղը, ջուղար բերում, թե՛ ըսե՛նց, ըսե՛նց, ըսե՛նց բան, ֆլա՛ն օրը ընե՛նց մի բուք ու բորան արեց, ընե՛նց մի անձրև էկավ, ընենց մի ալեկործում արեց, որ իրա ընկերտինքը քոմմա փետացան. ինքն էլ մի հալով պրծեկ էր, վե կացե, էկե, անջախ իրան քցե գեղը: Էդ Զութչին էս բանը որ իմանում ա, վեր ա կենում տղի ջուխտ թուշը պաշում:

— Զորա՞նաս, ա՛յ որդի,— ասում ա,— դու ինձ պրծացրիր էդ գուլումիցը. դու չըլնեիր, հս էլ նրանց հեննա ֆողեց-ֆոգի պտի կորչեիր:

Տղեն ըսենց մի քանի հետ հորը փորձանքից աղատում ա: Դրանց գեղի կշտին մի մենծ գետ կար. էդ գետի զրաղին դրանք ֆող ունեին. օրեն մի օրը հեր ու տղա վե կացան գնացին էդ ֆողը վաբելու: Դրանց գեղիցը էդ օրը մի քանի ջահել-ջուհուկ վեր ին կացե, գնացե էդ գետը ձուկ կալնելու: Տենում են, ըհը՛, հրեն թագավորը

¹ Տպագիր տեքստում հաջորդում է՝ իբար, որը բանահավաքի ձեռքով չէլված է (Մ. Կ.):

իրա նազիր-վեզրի հեննա էկամ ըտերանք ման գալու էդ թողիքը-
իրեք լամ ձուկն ին կալեւ. բերում են տալի թագավորին փեշքաշ:
Թագավորն էլ վեր ա ունում, տալի նազրին:

— Ա՛ռ,— ասում ա,— էս ձկները տա՛ր, տո՛ւ աղջկանս, դաթի
իւլանդ ա, բալի սիրտն ուղում ա, թո՛ղ խաշիլ տա՛ ուտի:

էս նազիրն ա՝ ձկները վեր ա ունում, բերում թագավորի ամա-
րաթը. դնում ա մի էրծաթե սինու մեջ, տանում ա տալի թագավորի
աղջկանը:

Աղջիկը որ տենում ա, հարցնում ա.— էդ ձկները է՞դ են, թե
որձ:

— Թագա՛վորի աղջիկը սաղ ըլնի, ո՛րձ են,— ասում ա նա-
զիրը:

— Դե՛ն տարեք, կորցրե՛ք,— ասում ա աղջիկը,— չե՞ք գիտա,
որ ես բսկի որձեղենի էրես չեմ ուղում տենամ, ուր մնաց ուտեմ:

Ձկները էս խոսքը որ լսում են, իրեքն էլ վեր են կենում, պոչ-
ների վրեն կաննում, ծիծաղում, էլ եդ շրքիալեն վեր ընկնում:
Թագավորի աղջիկը, նազիրը քոմմա մնում են արմացած, թե՛ էս
ի՛նչ բաս ա: Նազիրը վեր ա ունում էդ ձկները, տանում դնում մի
տոլար, պահում. ինքն էլ վեր ա կենում, էթում թագավորին միմ-
մին նազլ անում, թե՛ ըսե՛նց, ըսե՛նց, ըսե՛նց բան:

Թագավորը էս որ լսում ա, բերանը մնում ա բաց: Եննա նազ-
րին հրամայում ա.— Տա՛ր,— ասում ա,— էդ ձկները մի թաքո՞ւ
տեղ պահա՛. ես, ոնց ըլնի, պտի իմանամ էս ի՛նչ բաս ա, էդ ձըկ-
ները խի՞ ին ծիծաղում:

Թագավորը եննա եդ ա դառնում սուս ու փուս իրա ամարաթը:
Անց ա կենում մի վախտ՝ մի ամիս, էրկու ամիս, իրեք ամիս,
մախլասի՝ մի տարի, օրեն մի օրը թագավորի աղջիկը կանչում ա
նազրին:

— Կէթաս,— ասում ա,— սաղ մեր մշալը ման կգաս, կհարց-
նես, կտեսաս որդե իմ անումը չեն տալի, ինձ չեն ճանանչում,
կգաս կասես, որ ես ընդե մարդի էթամ:

— Լա՛վ,— ասում ա նազիրը:— Ծամփի թագարեք ա տենում,
վե կենում, ընկնում ճամփա:

էթում ա, էթում ա, էթում ա, շատն ու քիչն աստոծ գիտա,
հասնում ա մի գեղ: Դուս ա գալի հանդը, տենում հրես մի ծեք
մաքգ, մըն էլ մի ջահել տղա շուք են անում:

— Էթամ նրանց կուշտը,— ասում ա,— մի քիչ դինջանամ, հաց-մաց ուտեմ, էլ եդ վե կենամ էթամ իմ ճամփեն:

Էդ շուք անողն էլ էն Զուքչին ա ըլնում, որ մի իմաստուն տղա ա ունենում:

Էդ իմաստուն տղեն թագավորի նազրին որ տենում ա, հորն ասում ա.— Ա՛յ հեր, հրես տենում ես, թագավորի նազրիքը գալիս ա. որ գա քեզ բան հարցնի՝ ջուղար տո՛ւ. մարդ ա, որ ինձ էլ բան հարցնի, ես ի՛նչ ասեմ՝ չրարկանաս:

— Լա՛վ,— ասում ա,— ա՛յ որդի, դու գիտաս, ի՛նչ ուզում ես ա՛սա:

Թագավորի նազրիքը գալիս ա, հասնում դրանց:

— Բարի աջողում, բա՛րի,— ասում ա նազրիքը,— ի՛նչ կա, ի՛նչ չկա. քեֆնե՛րդ, հալենե՛րդ. ո՛նց եք, ի՛նչ եք անում:

— Զանաաղուքյո՛ւն, թագավորի նազրիքը սաղ ըլնի,— ասում ա Զուքչին,— կանք, ապրում ենք, է՛լի: Խեղ ըլնի, բա դո՛ւ էդ ուր ես էթում,— հարցնում ա:

— Էթում եմ մեր մհալը պտտեմ, տենամ ի՛նչ կա, ի՛նչ չկա. թագավորիցը խալխը հո գանգատավոր չե՛ն:

— Թագավորի նա՛զրիքը սաղ ըլնի,— ասում ա Զուքչու տղեն,— դուր ես չարչարվում. ինքքամ էկել ես՝ տասն էսքամ էլ էթաս հլա թագավորի աղջկա անումը կա. դուր տեղը մի՛ էթա, ե՛դ դառ, զնա՛քու բանին. դու էլ ես մեղք, ձիգ էլ:

Թագավորի նազրիքը տղի էս ջուղարը որ լսում ա, մնում ա զարմացած. փոր-փոշման եդ ա դառնում, գալի Գալիս ա թագավորի աղջկանը մին-մին նաղլ անում թե՛ ըսե՛նց, ըսե՛նց, ըսե՛նց բան, ֆլա՛ն տեղը մի Զուքչի կար, նրա տղեն ըսենց ջուղար տվեց:

Թագավորի աղջիկը էս որ լսում ա, մնում ա միտք անելուն, թե էս ի՛նչ բաս ա, էն տղեն խի՛ պտի ընենց ասեր:

Անց ա կենում մի քանի վախտ, էս թագավորի աղջիկը դաս-տահվանդ ա տալի: Աշխարքումը ինքքամ գլուխ հեքիմ ա ըլնում՝ թագավորը բերիլ ա տալի՝ աղջիկը շի լավանում: Օրեն մի օրը էս աղջիկը հորը կանչիլ տվեց իրա կուշտը:

— Թագա՛վորը սաղ ըլնի,— ասեց,— բա չես ասի՝ էս գշեր էրազումս տեհա՞ մեր տերտերն էկավ, ասեց. «Ա՛յ որդի, քու դեղ ու դարմանը ի՛նչ մենծ բան ա, որ չեք անում. քանի ամիս ա՛ հիվանդ, տեղ ու բարձով թեք ընկած ես. չե՛ դու էլ մեղք ես, ջահել-

շիւական ես, աշքդ մութազի ա: Ֆլա՛ն դեղումն,— ասեց,— մի Չութչի կա, էդ Չութչին մի մինուճար տղա ունի, պտի էն տղին մորթեք, արինը խմես, որ լավանասա:

— Ա՛յ որդի,— ասում ա թագավորը:— ախար ես ո՞նց բերիլ տամ էդ տղին. իլլաքիմ որ մինուճար ա:

— Թագա՛վորն ապրած կենա,— ասում ա աղջիկը,— թե ուզում ես սաղանամ՝ պտի բերիլ տաս, թե չէ հո՛ւ դո՛ւ գիտաս:

Թագա՛վորը միտք ա անում, միտք ա անում, տենում ա, որ ճար չկա, պտի էն տղին բերիլ տա, բալի աղջիկը լավանա: Կանչում ա իրա նաղրին:

— Մի բեռը ոսկի վե կունես,— ասում ա,— կէթաս Ֆլա՛ն գեղը, ընդե մի Չութչի կա, նա մի տղա ունի, էդ բեռը ոսկին կտաս նրան, տղեն կառնես, կբերես, որ մորթենք, աղջիկա նրա արինը խմի, լավանա:

Նաղիրը մատը կծում ա: Թագավորին զլուխ ա տալի, դուս գալի: Էդսի օրը ճամփի թագարեք ա տենում, վե կենում, ընկնում ճամփա:

Չութչու տղեն դե իմաստուն էր, է՛լի, էս բանը իմանում ա: Դալիս ա հորը ասում.— Ա՛յ հեր, թագավորը իրա նաղրին զրկել ա, որ զա քեզ մի բեռը ոսկի տա, ինձ առնի, տանի թագավորի աղջկա հմար: Որ կգա,— ասում ա,— մի՛ վախի, ոսկին ա՛ռ, ինձ տո՛ւ, տանի: Արխեին կա՛ց,— ասում ա,— որ ասես, ինձ բան չիլնի. ոնց ըլնի սաղ-սալամաթ էլ եդ կգամ:

Թագավորի նաղիրն ա՛ գալիս ա, գալիս ա, շատն ու քիչն աստոծ գիտա, հասնում ա թագավորի ասած գեղը: Սրան, նրան հարցնելուն էդ Չութչու տունը գտնում ա, էթում նրա կուշտը:

— Բարո՛վ, բարի՛,— ասում ա նաղիրը:

— Բարո՛վ, աստու հաղար բարին,— ասում ա Չութչին,— խեր քլնի, խի՞ ես էկե,— հարցնում ա:

— Էկել եմ,— ասում ա,— տղիդ տանեմ, թագավորը ուզել ա. հրես էս մի բեռը ոսկին էլ քեզ փեշքաշ ա զրկել:

— Տա՛ր, փե՛շքաշ ա,— ասում ա Չութչին,— տղի մալիաթն ինչ ա, որ թագավորիցը խնայեմ,— ասում ա, տղի կուռը բռնում, տալի նաղրին:

Նաղիրն ա՛ մի բեռը ոսկին տալիս ա Չութչուն, տղին քաշում թարբը՝ յա՛լլա: Դալիս ա, գալիս ա, շատն ու քիչն աստոծ գիտա,

հասնում ա թագավորի ամարաթը: Նազիրը չի զմշում, որ էդ թավուր գլոզալ տղին մորթեն. էլ չի տանում թագավորի կուշտը, բերում ա. իրանք տանը պահում: էդ նազիր կնիկը տենում ա՝ մարգը դառը-տխուր նստած ա՝

— Ա՛յ մարդ,— հարցնում ա,— խի՞ ես ըտենց մալուլ-մաշկլուլ նստե, ասա տենամ դարտդ ի՞նչ ա:

— Տենո՞ւմ ես էս տղին, ա՛յ կնիկ,— ասում ա նազիրը,— պտի մորթենք, որ ինչ ա թագավորի թաբառուկ աղջիկը սրա արինը խմի, լավանա:

— Տես՛շեն,— ասում ա կնիկը,— էդ ի՞նչ ա, որ դրա հմար դարտոտե, վարամնոտե նստել ես. հրեն մեր հարևանի տղին էս մի սհաթ չիլնի, որ տարան թաղեցին, եդ դառան. էս գշեր զնա նրա գերեզմանը քանդա, հանա՛, գլուխը կտրա՛, բե՛, եննա մի ոշխար մորթա՛, արինը լցրա՛ մի ամանի մեջ, էս տղի շորերն էլ արնոտարա՛, տա՛ր թագավորի աղջկանը շանց տո՛ւ, ա՛սա. «Մորթել եմ, արինն էլ հրես բերեա. նրանք շատ զիտա՞ն, թե էդ ընչի արին ա»:

— Զորա՞նաս, ա՛յ կնիկ,— ասում ա,— լավ խելք սարվացրիր. ըտենց էլ կանեմ:

էդ նազիրը կես գշերին վեր ա կենում էթում գերեզմանները. ման գալի, կնկա ասած էրեխի գերեզմանը զտնում, քանդում, հանում, գլուխը կտրում վրիցը, էլ եդ գնում տեղը, ֆորում ու յա՛լլա՝ դպա տուն ա կրնկում: Գալիս ա տուն, մի ոշխար ա մորթում, մի խոր աման լիքը էդ ոշխարի արնիցը վեր ունում, էդ տղի հին-մին շորերը հանում ա, թաթխում արնի մեջը, առավոտը գշերուլ-գշեր-հանա էդ շորերն ու գլուխը վեր ա ունում, տանում դուռ թագավորի աղջկա կուշտը:

— Թագա՛վորի աղջիկը սաղ ըլնի,— ասում ա,— էրեխուն ինչ-քամ բշտեցի, հեննեն կովեցի՝ ճար, իլլաճ չէլավ, չէկավ, ես էլ վեկալա ճամփին մորթեցի. հրես էս ա՛րինը, էս գլո՛ւխը, ըս էլ շո՛րերը:

Թագավորի աղջիկը վեր ա ունում արինը խմում, ասում.— Օխա՛յ, անջախ մի սիրտս հովացավ:

Անց ա կենում մի վախտ, օրեն մի օրը թագավորը կանչում ա իրա նազիրն:

— Մի շաբաթ քեզ մհուլ,— ասում ա,— պտի իմանաս՝ էն ձկները, որ բերիր տվիր աղջկանս, խի՞ ին ծիծաղում, դրանով ի՞նչ ին ուզում ասի:

— Աչքիս վրեն, թագա՛վորը սաղ ընի,— ասում ա նաղիրը։
Թագավորին զլուխ ա տալի, թողում դուս գալի։ Էթում ա իրանց
տունը, էլի գառը-տխուր, նոթերը կիտած նստում ա։

Չութչու տղեն էս որ տենում ա, հարցնում ա.— Բի՛ձա,—
ասում ա,— խի՞ ես ըտենց նոթերդ կիտես, ա՛սա տենամ դարտդ
ի՞նչ ա։

— Է՛յ, ա՛յ որդի,— ասում ա,— էս քեզ ասեցի, իմ դարտին
ի՞նչ դարման պտի անես։

— Է՛լի հենց, ա՛սա տենամ, բալի իմ խելքն էլ ա մի բան
կարում։

Նաղիրը ըստե նստում ա մին-մին տղին նաղլ անում թագա-
վորի հրամանը։

Տղեն էս որ լսում ա, ասում ա.— Էդ ի՞նչ մի դժար բան ա,
որ դրա հմար դարտ ես անում. մի՛ վախի, ես դրա ջուղաբը կտամ։

— Ղո՛րթ,— հարցնում ա նաղիրը։

— Ղո՛րթ,— ասում ա տղեն.— Թագավորը թող ինձ կանչի, էն
ժ՛ս գիտամ ինչ որ կասեմ։

Նաղիրը էս որ լսում ա, ուրախանում, աշխարով մին ա ըլ-
նում։ Էզսի օրը էթում ա թագավորին զլուխ տալի, ընդե կաննում։

— Հը՛, ի՞նչ խաբար ա,— հարցնում ա թագավորը,— ինչ որ
հարցրել ի՛՞զտա՞ր, թե չէ։

— Հա՛, թագա՛վորն ապրած կենա,— ասում ա,— գտա։

— Դե ա՛սա տենամ,— ասում ա թագավորը։

— Թագա՛վորն ապրած կենա,— ասում ա,— ես չեմ ասողը-
մեր տանը մի ջահել տղա կա, նա պտի ասի. թե կհրամայես, էթամ
քերեմ։

— Դնա կանչա՛ դա,— ասում ա թագավորը։

Նաղիրը էթում ա էն իմաստուն տղի կոնիցը բռնում, բերում
թագավորի ամարաթը։ Տղեն ջուխտ ձեռը դնում ա դռլին, խորը
զլուխ տալի, ընդե կաննում։

— Դե ա՛սա տենամ, իմ ջուղաբը դո՞ւ պտի տաս։

— Հա՛, թագա՛վորն ապրած կենա,— ասում ա տղեն,— որ
ասեմ՝ հո չե՞ս փոշմանի։

— Չէ՛, չեմ փոշմանի,— ասում ա թագավորը։

— Ասե՛մ,— թաղաղան հարցնում ա։

— Ասա՛,— ասում ա թագավորը։

— Ասե՛մ:

— Ասա՛:

— Լա՛վ, թագա՛վորն ապրած կենա, հլա կա՛ց մի հեքաթ ասեմ, եன்னա քու ջուղարը կտամ:

— Ասա՛,— ասում ա թագավորը:

«Կընի, չընի,— ասում ա,— մի թագավոր: Էդ թագավորը ո՛նչ տղա ա ունենում, ո՛նչ աղջիկ, մախլասի՝ ըսկի զադ չի ունենում. ինքն ա ընեում՝ մի Տուղի-ղուշ: Ո՛ւր էթում ա, ի՛նչ անում ա՝ էդ Տուղի-ղջի հեննա ա մասլահաթ տենում: Օրեն մի օրը թագավորը հաց ուտելիս ա ընում, էդ Տուղի-ղուշն էլ փանջարումը նստած ա ընում, մըն էլ տենում ա՝ մի ուրիշ Տուղի-ղուշ թռավ, էկավ իրա դշի կուշտը, կտուցը նրա կտցին քսեց, շլնքովը փաթթվեց, էրկտով էլ լաց էլան, եննա ծիծաղացին. էն նոր էկած Ղուշը մի քիչ կացավ, թռավ, գնաց: Թագավորը էս որ տեհավ, մնաց արմացած:

— Էն ի՛նչ Ղուշ էր,— հարցրեց թագավորը,— ընչի՞ վրեն լաց էլաք ու վերջը ընչի՞ վրեն ծիծաղացիք:

— Թագա՛վորն ապրած կենա,— ասեց Տուղի-ղուշը,— էն Ղուշը իմ աղպերն էր. էկավ ասեց. «Հերներս մեռել ա»: Է՛հ, սիրտ էր, չիգյար էր, մոռաց, լաց էլանք: Եննա էլ ասեց. «Նշան եմ զրվե, թագավորիցը իզին ա՛ռ, ա՛րի հարսանիք»: Դե՛, աղպերս էր, էս որ իմացա՝ ուրախացա, խնդացինք, ծիծաղացինք. Թագա՛վորն ապրած կենա, հմի թե իզին կտաս՝ կէթամ, թե չէ հո՛ չէ:

— Գնա՛,— ասեց թագավորը,— համա թե՛ղ եդ դառ:

Տուղի-ղուշը թագավորին գլուխ ա տալի, թռնում, էթում: Անց ա կենում մի օր, էրկու օր, իրեք օր, մախլասի՝ մի շաքաթ, օրեն մի օրը էդ Տուղի-ղուշը եդ ա դառնում, գալի: Գալիս ա թագավորին գլուխ ա տալի, կտցիցը մի գունդ թուղթ ա վե քցում: Թագավորը վեր ա ունում, բաց անում, տենում ի՛նչ՝ իրեք հատ խնձորի կորիզ: Կանչում ա իրա կատեպանին, թամրահ թամրահի վրեն անում, թե. «Էս իրեք կորիզը կտանես ընենց բելլու տեղ կցանես, որ դուշ, հավ, զադ չմոտանա»: Կատեպանը թագավորին գլուխ ա տալի, կորզները վեր ունում, տանում մի տաղա, ոտից հեռու տեղ ցանում, ոնց որ պետքն էր՝ ջրում, մուղաթ կենում: Անց ա կենում մի քանի վախտ՝ մի ամիս, էրկու ամիս, իրեք ամիս, մի տարի, էրկու տարի, իրեք տարի, էդ խնձորի կորզները դուրս են գալի, ամեն մինը մի-մի հքա ծառ դառնում, էնքա՛մ էլ խնձոր են տա-

վի, որ էլ հա՛լ ու հետաք չկար: Օրեն մի օրը թագավորի կատե-
պանն ասում ա. «Եթամ տենամ խնձորները հասել ա, թե չէ»: Վեր
ա կենում, էթում հ իջին. դե՛ս ա ման դալի, դե՛ն ա ման դալի,
վերջը գալիս ա էդ խնձորենքանց տակին կաննում. տենում ա կար-
մբրել են, էն ա հա՛ հասնելու վրա են. վարավորդ ա անում, տե-
նում գեննին մի մենծ կարմիր խնձոր վեր ընկած: Վեր ա ունում,
ասում ա. «Տանեմ թագավորին շանց տամ»: Դու մի՛ ասի էդ խըն-
ձորը օձը յաղել ա: Կատեպանը էթում ա թագավորի ամարաթը,
թագավորին գլուխ տալի, ընդե կաննում:

— Թագա՛վորն ապրած կենա,— ասում ա,— խնձորները հաս-
նելու վրա են. էս մինը ծառի տակին գտա, վե կալա բերի, ա՛ռ
տես լա՛վն ա:

Թագավորը խնձորը ձեռիցն առնում ա, տապակ անում, հենց
ուզում ա դնի բերանը, նազիր-վեզիրը շեն թողում.

— Թագա՛վորն ապրած կենա,— ասում են,— բալի դեղած ա,
աղաք մի ուրշի տո՛ւ ուտի՝ հենա դու կե՛:

Նազիր-վեզիրը մի ֆորթ են բերիլ տալի, էդ խնձորը քցում
աղաքը: Ֆորթը խնձորը ուտելու բաշտան միջիցը տրաքում ա, վեր
ընկնում: Թագավորը էս որ տենում ա, հերստտում ա. էն սհաթը
տեղիցը վեր ա կենում, Տուրի-ղշի ճիտը կտրում, քցում էն՝ դիհը.
ենա նազիր-վեզրին հրամայում ա՝ իրա իքու շորս դիհը մենծ
հասար քաշեն, որ մարդ-մադաթ չմննի էն խնձորիցն ուտի:

էդ գեղումը մի նախըջի ա ըլնում, ունենում ա մի կնիկ: Էդ
նախըջին իրա կնկանը ըսկի օր չէր տալի: Ասսու իրան օրը, գշե-
քով-գշերհանա վեր էր կենում, կնկանը լավ ջարդում, ծեծում, նոր
նախիրը տանում հանդը. ընենց էլ իրիկունը, որ եդ էր գալի, էլի
թաղադան ծեծում, սալջարդ անում, նո՛ր հաց ուտում, թեք ընկ-
նում քնում: Էդ խեղճ կնկա ճարը կտրվում ա, գշեր, ցերեկ սուգ
ու շիվան ա անում, մնում ա գլխի վրեն մոլորած, թե էդ մարդի
ձեռիցը ո՛նց պրծնի: Մի օր էլ, որ դանակը ոսկորին ա հասնում,
ասում ա. «Ո՛նց անեմ, որ մեռնեմ, էս աշխարհիցը պրծնեմ», բիր-
դան միտն ա ընկնում, որ թագավորի բաղչի խնձորները յաղված
են, որ մարդ ուտի, ալբալը կմեռնի: Մարդը որ էթում ա հանդը,
փնթն էլ վեր ա կենում, էթում դաա թագավորի բաղչեն: Բաղչի շորս
դիհը ման ա գալի, դե՛ս ա էթում, դե՛ն ա էթում, տենում ա՝ հրեա

մի խռվակ: Ուսուցում էր խռվակուլը մենում ա բաղչեն. դե՛ս, դե՛ն ա մտիկ տալի, տենում ա մարդ-մադաթ չկա, վռազ-վռազ մի խրն-ձոր քաղում ա, էլ եղ դու ա գալի, էթում: էթում ա, շուրի մեջտեղը կաննում. ասում ա. «Ընտե ուտեմ, որ մարդ շիմանա»: Ուտում ա, պրծնում, տենում ա ի՞նչ՝ հրեա ջահելացավ, դառավ ոնց որ մի տասնըհինգ տարեկան աղջիկ՝ Խեղճ կնիկը մնաց մոլորած, գլխին վա՛յ տալոն:

— Ես կերա,— ասեց,— որ մեռնեմ, պրծնեմ էս աշխարթիցը. դ՛հա ջահելացա:

Սուս ու փուս գալիս ա, իրանց դռան աղաքին կաննում: Իրի-կունը մարդը տուն ա գալի, տենում ա՝ դռանը մի ջահել, սիրուն աղջիկ կաննած ա, կնկանը շի ճանանչում. մենում ա տուն, քունք ու պուճախ ա ընկնում, տենում ա կնիկը տանը շի էթում ա հա-րևանեթին ա հարցնում, նրանք էլ կնկա տեղը շեն իմանում. վեր-ջը ճարր կարած, գալիս ա էդ աղջկանն ա հարցնում.

— Ա՛ղջի,— ասում ա,— էս տան կնկանը հո շե՛ս տեհե:

— Ե՛ս եմ,— ասում ա,— էս տան կնիկը. ի՞նչ ես ուզում:

— Զէ՛, ջա՛նըմ, ի՞նչ ես ասում. իմ կնիկը յաշն առած կնիկ էր, դու ջահել աղջիկ ես:

Աղջիկը երգում, կրակն ա ընկնում, թե. «Ես քու կնիկն եմ, որ քու կնիկն եմ», մարդը շի ավատում:

— Դե՛ որ իմ կնիկն ես,— ասում ա մարդը,— արի՛ էթանք տուն:

— էթա՛նք,— ասում ա:

Կնկա կոնիցը բռնում ա, քաշ տալի նեքսե. Տանում ա տուն, տո՛ւր թե կտաս, տո՛ւր թե կտաս, մի լավ սրխկում ա, սալջարդ անում, վե քցում, նոր ինքր թեք ա ընկնում, քնում: էս Խեղճ կնիկը մնում ա գլխին, ոտին տալոն:

— Ես յաշով կնիկ ի,— ասում ա,— մարդս ասու իրան օրը ծեծում էր, հմի ջահելացա, դ՛հա բեթար ա ծեծում, շեմ գիտա ինչ անեմ, ո՛ր ջուրն ընկնեմ, որ պրծնեմ նրա ձեռիցը:

Առավոտը որ լիսանում ա, մարդը նախիրն աղաքն ա անում, էթում հանդը, կնիկը մտքի հեննա ա ընկնում, միտք ա անում, միտք ա անում. վերջն ասում ա. «էթամ. թագավորին գանդատ, աղաչանք անեմ, մարդիս կանչի, խրատի, բալի ինձ շծեծի»:

Դատը-տխուր վեր ա կենում, էթում դուզ Թագավորի ամարա-
թը: էթում ա Թագավորի խնամաքարի վրեն նստում:

Թագավորի նաղիր-վեզիրը դուա են գալի հարցնում.— Ա՛յ կը-
նիկ,— ասում են,— ի՞նչ ես ուզում, խի՞ ես էկել:

— էկել եմ Թագավորի կուշտը գանգատ,— ասում ա կնիկը:
Նաղիր-վեզիրն էթում են Թագավորին իմաց տալի, Թե.— Մի
ջահել, սիրուն կնիկ էկել ա, ուզում ա քեզ տենա. Թո՛ղանք գա,
թե չէ՛:

— Թողնք գա,— ասում ա Թագավորը,— տենամ ի՞նչ ա ուզում:
էթում են կնկանը բերում Թագավորի կուշտը: Կնիկը Թագա-
վորին գլուխ ա տալի ընդե կաննում:

— Ա՛յ կնիկ,— ասում ա Թագավորը,— դարտդ ի՞նչ ա, ա՛սա
տենամ:

Խեղճ կնիկը նստում ա ըստե մին-մին, տեղը տեղին նաղլ ա
անում իրա գլխով անցկացածը, ոնց որ ես ձեզ նաղլ արի: Թագա-
վորը էս որ լսում ա, մնում ա զարմացած:

— Դրո՛ւստ ես ասում, որ իմ բաղչի խնձորիցը կերար, ջա-
հելացար,— հարցնում ա Թագավորը:

— Դրո՛ւստ, Թագա՛վորն ապրած կենա,— ասում ա կնիկը:

Թագավորը էն սհաթը նաղիր-վեզիրին ղրկում ա հանդը, որ
էթան էն նախըշուն կանչեն, բերեն: էթում են, գտնում, կանչում,
բերում Թագավորի կուշտը: Եննա մարդ ա ղրկում իրա բաղչի խըն-
ձորիցը բերիլ տալի. որ բերում են, տալիս ա նախըշուն, ասում ա՝
կե՛: Նախըշին աղաք չեմ ու չում ա անում, չի ուզում ուտի. համա
Թագավորը որ զոռում ա, վեր ա ունում, ուտում: Ուտում ա Թե չէ՝
ջահեկանում ա, դառնում տասնըհինգ տարեկան տղա: Թագավորը
էս որ տեսում ա, մնում ա սառած նախըշու ու նրա կեկա էրեսին
մտիկ անելոն. շատ ա գլխին վա՛յ տալի, դարտ անում, համա էլ
ո՛ւր, բանը բանից անց էր կացե: Նախըշուն էլ մի լավ խրատում
ա, ասում ա՝ կնկանը շծեծի, սերով ապրի հեննեն ու էլ եդ ճամ-
փու դնում իրանց տունը:

— Թագա՛վորն ապրած կենա,— ասում ա իմաստուն տղեն,—
հմի տե՛ս, ոնց որ էդ Թագավորը փոշմանել ա, ընենց էլ դու կփոշ-
մանեա՛ որ ասեմ խի ին ծիծաղում էն ձկները:

— Զէ՛,— ասում ա Թագավորը,— չեմ փոշմանի, ա՛սա:

— Ա՛սեմ,— հարցնում ա էլի տղեն:

— Ա՛սա,— ասում ա թագավորը:

— Ա՛սեմ,— հարցնում ա վրա իրեք հետը:

— Ա՛սա,— ասում ա թագավորը:

— Բաս որ ըտենց ա, թագա՛վորն ապրած կենա, քու թագա-
վորութիւնը իրեք սհաթ պտի տաս ինձ:

— Քեզ փե՛շքաշ ա,— ասում ա թագավորը:

էն սհաթը թախտիցը վեր ա գալի, տղին նստացնում իրա տե-
ղը թագավոր: Էդ տղեն ա՛ թագավորին իրա կշտին նստացնում ա,
հրամայում ա նազիր-վեզիրը, ամարաթի մարդիքը քոմա թոփ
ըլնեն: Բիրադի կիտվում են, թագավորի շորս դիհը նստոտում: Են-
նա տղեն հրամայում ա, որ թագավորի աղջիկը իրա զարավաշնե-
րին առնի, գա: Թագավորի աղջիկը զարավաշներով վեր ա կենում,
գալի ամարաթի մեջտեղը կաննում:

— Ա՛ղջի,— ասում ա հերը,— մի՛տդ ա, որ ֆլա՛ն տարին հի-
վանդ իր, սիրտդ ձուկն ուղեց, իմ նազիրը դնաց իրեք ձուկը քե-
րեց, համա դու չկերար:

— Թագա՛վորն ապրած կենա,— ասում ա աղջիկը,— դու շնա
գիտա, որ ես որձեղենի էրես շնմ ուզում տենամ, ուր մնաց թե
ուտեմ:

Իմաստուն տղեն էս որ լսում ա, հրամայում ա թագավորի
աղջկա զարավաշներին տկտրացնեն:

Թագավորի աղջիկը աղաք ա գալի, չի թողում.— Ո՛նց կըլնի,—
ասում ա,— աղջիկ-խիզան են, էսքամի աղաքին ո՛նց շորները
հանեն:

— Էդ քու բանը չի,— ասում ա թագավորը:— Հանե՛ք շորնե-
րը,— հրամայում ա:

Հանում են ի՛նչ տենում՝ զարավաշները քառասունն էլ տղա
են: Թագավորը, նազիր-վեզիրը քոմա մնում են սառած, իրար
էրեսի մտիկ անելոն:

— Դե հմի տե՛հար, թագավորն ապրած կենա,— ասում ա
իմաստուն տղեն,— հմի իմա՞ցար խի ին ծիծաղում էն ձկները:

— Ջա՛նլաթ,— ձեն ա տալի թագավորը:

Ջանլաթները էն սհաթը գալիս են ընդե կաննում:

— Էս սհաթին քառասնի գլուխն էլ կտրե՛ք,— հրամայում ա
թագավորը:

Ջանլաթները քառասնի զլուխն էլ թռցնում են: Եննա թագա-
վորը հրամայում ա՛ իրա աղջկանը տանեն քցեն մի հացատուն, օրը
մի կտոր հաց տան, քանի սաղ ու կենդանի ա՛ ընդե մնա, արևի
էրես շտենա: Թագավորը վեր ա կենում էդ իմաստուն տղի ճակա-
տը պաշում, մի քանի բեռը ոսկի ա տալի, էլ եդ ճամփու դնում
իրա հոր կուշտը:

Աստանից իրեք խնձոր վեր ընկավ. մինն՝ ասողին, մինը՝ ասիլ
տվողին, մինն էլ՝ անկաջ դնողին:

